

Adriaan van der Borch, eerste private heer van Elverdinge, 1629

ELVERDINGE ALS GEMEENTE BLEEF TIJDENS DE EERSTE GOLF VAN FUSIES van gemeenten in 1970 nog zelfstandig maar werd in de tweede golf van 1977 gevoegd bij de stad Ieper. Ieper kreeg er zo 10 voorheen zelfstandige gemeentes van voor 1970 bij. Maar in de middeleeuwen vormden Elverdinge en Vlamertinge samen al één heerlijkheid, bestuurd door een baljuw, schepenen, keurheren en een amman. De heerlijkheid bezat hoge, middelbare en lage justitie in burgerlijke en strafrechtelijke zaken.

Deze heerlijkheid hing nog tot 1629 rechtstreeks af van de vorst: eerst de graven van Vlaanderen en daarna hun opvolgers, de hertogen van Bourgondië, keizer Karel en de Spaans-Habsburgse koningen. Soms schonken dezen haar tijdelijk aan één van hun bastaarden, zoals hertog Filips de Goede in 1435 aan zijn bastaardzoon Cornelis van Bourgondië (+ 1452) en na hem aan diens laatste bastaardzoon Jan. Jan werd gelegitimeerd door hertog Karel de Stoute, hij overleed in 1488 en liet twee dochters na. De oudste; Isabeau van Bourgondië werd vrouw van Elverdinge, Vlamertinge en Spiers.¹ Zij huwde met Lodewijk van Vlaanderen, ridder van het Gulden Vlies en heer van Praat en Woestyne (en zelf een nazaat van een bastaard van Lodewijk van Male, graaf van Vlaanderen). In 1550 werden de heerlijkheden Elverdinge en Vlamertinge gesplitst en kregen ze elk een afzonderlijk bestuur.

Bestuurlijk en fiscaal behoorde Elverdinge tot de ‘Acht Parochies van Veurne-Ambacht’. Dit waren de acht meest zuidelijk gelegen parochies van de kasselrij Veurne, die altijd al streefden naar meer autonomie (in de 18de eeuw scheidden zij zich zelfs helemaal af en werden een zelfstandige entiteit: de Generaliteit van de Acht Parochies, het bestuur vergaderde in de herberg “Den Engel” in Elverdinge).²

Kanunnik de Joigny de Pamele geeft een meer gedetailleerde opeenvolging van bezitters, vanaf Lodewijk de Haze (+ Nicepolis, 1390), bastaardzoon van graaf Lodewijk van Male tot aan Jan van Vlaanderen, enige zoon van Lodewijk en kinderloos overleden waardoor de heerlijkheid terugkeerde naar het vorstelijk domein.³ Jan van Vlaanderen, zoon van Lodewijk van Vlaanderen en Josine van Praet was evenwel al in 1545 (kinderloos) overleden en dit was nog voor zijn

¹ Of Spiere: een heerlijkheid gelegen in Nieuwkerke (een dorp dat ressorteerde onder de kasselrij Belle).

² H. HASQUIN (red.), *Gemeenten van België*, Brussel, Gemeentekrediet van België, 1980, dl. I, p. 240.

³ ((ed.) graaf H. DE LIMBURG STRUM), KAN. DE JOIGNY DE PAMELE, *Manuscrit relatif aux seigneuries de Flandre*, Oudenaarde, 1935, pp. 194-195.

vader die op 10 oktober 1555 overleed (mogelijk had de vader eerder reeds zijn heerlijkheid aan zijn zoon geschonken, waarna die terugkeerde naar de vader en dan bij gebrek aan erfopvolgers terug naar de vorst).

In zijn *Flandria Illustrata* uit 1644 heeft SANDERUS (kanunnik Antoon Sanders, 1586-1664) een tekst opgenomen over Elverdinge. In 1735 werd zijn boek in het Nederlands vertaald als *Verheerlykt Vlaandre* en daarin lezen we over het *Kerspel* [parochie] en *Heerlykheid van Elverdinge*:⁴

... Naderhand is deze heerlykheid wederom aan de prinsen van Vlaandre vervallen, en onlangs by recht van onderpand gekomen aan Adriaan van der Burcht, een man van ongemeene deugden en inborst, die tegen over de kerk naby zeer vermaakelyke weiden en beplantingen van boomen, en achter het oude paleis een zeer fraai huis opgerecht heeft. Men ziet hier nog de overblyfzelen van een oud kasteel, 't welk met eene gracht en met water omringt is, en nog hedendaags s'Prinsen-Hof genaamt word, waar uit men vastelyk mag besluiten, zegt Gramay, dat de Prins zich voormaals hier onthouden heeft. De bezitter van deze heerlykheid, die als een leen van de Kamer van Vlaandre [de Wetachtige Kamer van Vlaanderen, het hoogste leenhof] afhangt, geniet nog groote voorrechten en vrydommen, welke in de lyst der leengoederen [leendenombremment] welke in 1545, door den bovengemelden Lodewijk van Vlaandre aan den Prins overgegeven wierd uitvoerig opgeteld [opgesomd] worden, en in dezelve word onder andere van het vry gemaal, de vogelvangst, en de visschery door de geheele landstreek van de heerlykheid gesproken.

Nadat dus de heerlijkheid Elverdinge van de graven van Vlaanderen en de hertogen van Bourgondië bij afstammelingen van bastaarden van hen in bezit was geweest kwam zij uiteindelijk na 1555 terug in het vorstelijk domein tot wanneer in 1629 Elverdinge 'in onderpand' gegeven werd aan een zekere Adriaan van der Borch. Over deze laatste berichten we verder maar eerst geven we wat uitleg over wat precies onder 'onderpand' moet begrepen worden.

Verpanding van parochies

De tweede helft van de zestiende eeuw en het begin van de zeventiende werd in onze gewesten gekenmerkt door de strijd van de katholieke Spaanse vorsten tegen de protestanten zowel in de Zuidelijke, maar vooral in de Noordelijke Nederlanden. Om de grote onkosten die de oorlogen van 1625 hadden meegebracht te bekostigen zocht de Raad van Financiën naar nieuwe geldmiddelen. Zij vonden het o.a. geraadzaam om, met octrooi van de koning van Spanje bij verpanding alle parochies in het Westkwartier - dit zijn de kasselrijen Ieper, Veurne, St.-Winoksbergen en Kassel - die de Majesteit

⁴ A. SANDERUS, *Verheerlijkt Vlaanderen*, Leiden, Rotterdam, 's Gravenhage, 1735, Vol. III, Deel I, p. 7 (tekst), p. 14 (gravure). 'Onlangs' is natuurlijk t.o.v. de eerste editie van 1641-44 (waarvoor de auteur al vele jaren eerder begonnen was met het verzamelen van de gegevens). In de editie van 1641-44: Vol. II, p. 485 (tekst) en p. 488 (gravure).

toebehoorden, te verpanden. Verpanden is verkopen maar met het recht van terugkoop (althans gedurende een bepaalde termijn).⁵ Men hoopte dus dat, als betere tijden zouden aanbreken voor de overheidsfinanciën men de verkoop alsnog ongedaan zou kunnen maken.

Met de verkochte titels zouden de kopers dezelfde rechten verkrijgen als andere heren van een heerlijkheid zoals: het kleine jachtrecht, het vogel- en visrecht, het recht de kerk- en disrekeningen te horen, het recht op voorrang in de kerk en het recht een schepenbank, baljuw en een griffier te mogen aanstellen. De besturen van de kasselrijen verzetten zich daar evenwel tegen en na vele bijeenkomsten en vergaderingen besloten de besturen in juli 1626 de koning onmiddellijk 150.000 gulden te geven op voorwaarde dat van verpanding slechts gedeeltelijk of helemaal geen sprake zou zijn. Maar vele gefortuneerde personen wilden wel graag parochies kopen zodat ze er heer van konden worden. Zij gaven ruchtbaarheid aan hun mening dat de koning een veel grotere som zou kunnen bekomen indien toch verpanding zou geschieden. De Raad van Financiën kwam op hun eerder besluit terug en in 1628 werd een lijst van parochies bekend gemaakt die zouden verpand worden. Op 1 januari 1629 werden aldus te Veurne openbaar en per opbod 21 van de 41 parochies in de Keure van de kasselrij Veurne verkocht (op elk van de 20 andere was er wel geboden maar niet genoeg). De verkoopprijzen varieerden van 2.085 (Koksijde) tot 50.968 florijnen (Houtem en Leisele samen).⁶

Elverdinge verpand aan Adriaan van der Burcht / Borcht

Pauwel Heinderycx die in zijn *Jaerboeken* details over deze verpandingen geeft beperkt zich tot de parochies gelegen in de eigenlijke kasselrij Veurne (de zgn. Keure). Die andere entiteit, de Acht Parochies (Elverdinge, Vlamertinge, Noordschote, Zuidschote, Reningelst, Loker, Woesten en Watou) die administratief gerekend werd tot de kasselrij Veurne maakte ook hetzelfde door, alleen spreekt Heinderycx er niet van. Ook in die entiteit werden parochies verpand.

In een originele verpandingsbrief van 14 mei 1629 leest men dat aan een Adriaan van der Borcht de volgende parochies / heerlijkheden werden verpand: *Elverdinge, Woesten en Spiere* ...⁷ De verpandingsbrief vindt men o.a. in een

⁵ Zoals men in een pandjeshuis (toen deze nog bestonden) voorwerpen kon verkopen voor klinkende munt, maar toch nog voor een bepaalde termijn het recht behield het voorwerp terug te kopen (wanneer men terug in beter financieel vaarwater zat).

⁶ L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutumes des Pays et Comté de Flandre. Quartier de Furnes. Coutumes de la ville et châtelainie de Furnes*. I: *Introduction*, II: *Coutumes homologuée*, III: *Coutumes, sources et développements*, IV: *Etat des fiefs relevant de la cour féodale du Bourg de Furnes*, Brussel, 1897, 1898, 1897, 1897, dl. I, p. 204; [ed. E. RONSE] P. HEINDERYCX, *Jaerboeken van Veurne en Veurnambacht*, Veurne, 4 vols., 1853-1854, vol. IV, pp. 99-105.

⁷ RAB, Fonds Thibault de Boesinghe, nrs. 455a (uittreksel uit dat register) waarvan transcriptie in W. STEVENS, *Analytische inventaris van het Fonds Thibault de Boesinghe*, dl. 4, Knesselare, 1991, p. 85-86. Zie ook A. DESPLANQUE, *Inventaire sommaire ... Nord ... série B*, Tome 2 p. 357, kol. 1, nr. B 1656: 1617-1629 (61ste register van oorkonden): (verpanding van parochies) *Engagement par Philippe IV, afin de subvenir aux frais*

register van de Wetachtige Kamer van Vlaanderen, bewaard in de griffie van de Raad van Vlaanderen op folio 82 verso: *Philippes, par la grace de Dieu, roy de Castille ... de vendre à tiltre d'engagièrre et rachapt a nostre moindre besoin et plus grand prouffict aulcunnes parties de domaines de nos pays de par dela ... et miz avant les villages, terres, tiltres, seigneuries, jurisdictions d'Elverdynghe, Woestijn, et Spiere avec leurs haulteurs, droits et preeminente, consistens en haulte, moyenne et basse justice, tant criminelle que civile, certain fief s'extendante audit **Elverdynghe** ... portant ensemble cent quarante deux mesures peu plus ou moins ... Terre et seigneurie de **Spiere** quie s'extand en la paroisse de Noeueglise, chatellenie de Bailleul ... et ladictte vellage et seigneurie de **Woestijne** consiste aussy en haulte, moyenne et basse justice, creation d'officiers et ce qu'en depend lesdits droits de chasse, vol de l'oiseau, pescherie, escavaiges des chemins, amendes, plantez et tous tels aultres que nous y ont appartenu ou peu appertenir ... **Adrien van der Burcht** escuier ... comme dernier encherisseur et plus offrent pour la somme de quatre vinght et dix sept mille livres du prix de quarante gros nostre monoye de Flandre la livre compris les soixante mille livres qu'il a furny cy devant.*

Hier vernemen we duidelijk dat Adriaan van der Burcht / Borcht de heerlijkheden van Elverdinge, Woesten en Spiere had kunnen kopen als hoogste bieder door zijn bod van 97.000 pond van 40 groten Vlaams⁸. De parochies Elverdinge en Woesten zijn buurdorpen in de kasselrij Veurne, Spiere was een heerlijkheid gelegen in Nieuwkerke (een dorp dat ressorteerde onder de kasselrij Belle).

De familie van der Borcht / Burcht

Wie was deze Adriaan van der Burcht / Borcht, heer van Elverdinge, Woesten en Spiers?

Een deel van het antwoord vinden we in de adelbrief die aan hem werd verleend op 2 maart 1633. De brief bleef bewaard en daarin staat dat hij geboren was te Antwerpen als zoon van Hendrik van der **Borcht** en Petronella van Achterhaut.⁹ Adriaan van der Borcht / Burcht heeft dus zeker niets te maken

de la guerre qu'il a entreprise contres ses provinces rebelles, la Hollande et la Zélande: -- à Adrien van der Burcht, des terres d'Elverdinghe, Woestine et Spiere; p. 377, kol. 2, nr. B 1664 (1640-1646) (69ste register van oorkonden): Vente par Philippe IV, afin de supporter les dépenses occasionnées par la guerre: -- à Adrien Vander Burcht, écuyer, des seigneuries d'Elverdinghe, de Woesten et de Spierre. M. GACHARD, Inventaire des Archives des Chambre des Comptes, II, Brussel, 1845, p. 378 (noot onderaan) vermeldt, evenwel ten onrechte: heer van Elverdinge, Vlamertinge, Spiere en de Meersch. Deze vier heerlijkheden komen wel als één entiteit voor in rekeningen van één baljuw / ontvanger (periode 1397 - 1629), maar werden niet als dusdanig samen verpand.

⁸ Een "pond van 40 groten Vlaams" is een *Carolusgulden* (florijn). De waarde is gelijk aan 2 pond paris is of 1/6 van een pond Vlaams (1 pond Vlaams = 12 pond paris is). Het dagloon van een metselaar in 1640 (in die tijd een goed betaalde ambachtsman) was ook ong. 2 pond paris is. Adriaan van der Borcht betaalde dus het equivalent van 97.000 daglonen van een metselaar.

⁹ RAK, Fonds d'Ennetières, annex de Laubespain 159: adelsbrief (met afbeelding van het wapen) aan Adriaan van der Borcht, heer van Elverdinge, Woesten en Spiers, geb. Antwerpen, zoon van Hendrik van der Borcht en Petronella van ACHTERHAUT van Madrid, 2 maart 1633.

met de familie *van der Burch* (wapen: *in hermelijn drie roskammen van keel*), een zeer oude familie uit de kasselrij Veurne, heren van de heerlijkheid *Burg van St.-Rijkers* (waaraan dezen hun naam ontleenden)¹⁰.

Dat blijkt ook uit het familiewapen afgebeeld in die adelbrief: *in zilver een keper van lazuur beladen met 3 maliën van goud*¹¹ dat dus in niets lijkt op het familiewapen van der Burch.

Maar wat was zijn voorgeschiedenis? Hoe kwam een Antwerpenaar erbij om heerlijkheden in de Westhoek aan te kopen?

Gravure uit 1703, spiegelbeeld van het geschilderde portret (uit ca. 1634-35) van Niklaas van der Borch, broer van Adriaan

Het antwoord vonden we via een omwegje: het wapen afgebeeld in de adelbrief. Dit is namelijk hetzelfde als afgebeeld op een portretschilderij van een Niklaas van der Borch, een broer van Adriaan. Het portret van Niklaas - ten voeten uit - bevindt zich in het Rijksmuseum te Amsterdam en wordt gedateerd van ca. 1634-35. Op het portret wordt de afgebeelde persoon niet geïdentificeerd maar er bestaat wel een gravure van (in spiegelbeeld) uit 1703 door Cornelis Vermeulen en daaronder staat gegraveerd: *Dominus Nicolaus Van der Borch*.¹² Over dit portret werd door kunsthistorici al sinds 1872 onderzoek gedaan.¹³

¹⁰ P. DONCHE, *Geschiedenis en genealogie van de familie van der Burch in Vlaanderen (1286 – 1630)*, Brugge, 2022.

¹¹ L. B^N DE HERCKENRODE, *Collection de tombes, épitaphes et blasons recueillis dans les églises et couvents de la, auxquels on a joint des notes généalogiques sur plusieurs anciennes familles qui ont habité ou habitent encore ce pays*, Gent, 1845, p. 40; L. DUERLOO & P. JANSSENS, *Wapenboek van de Belgische adel van de 15de tot 20ste eeuw*, Brussel, Gemeentekrediet, 1992 (op basis van RAK, Fonds d'Ennetières. Annex de Laubespain, 159).

¹² Zie bv. www.britishmuseum.org/collection/term/BIOG181951.

¹³ Door Gregory Martin, 2022, zie www.rijksmuseum.nl/en/collection/SK-A-725/catalogue-entry.

Steunend op de publicaties van E. STOLS (1971) en R. BAETENS (1976), die we raadpleegden kunnen we daaruit volgende over de broers verhalen:

De broers Adriaan en Niklaas van der Borcht waren zonen van Hendrik van der Borcht en Petronella van Achterhaut uit Antwerpen. Hun vader was ca. 1607 expediteur te Duinkerke, de zonen werden actief in de Spanjehandel.¹⁴ Adriaan van der Borcht was een van dezen die met de handel op Spanje fortuin hadden gemaakt en wanneer de Spaanse overheid, in geldnood, heerlijkheden in Vlaanderen eerst verpandde, om ze daarna definitief te verkopen, door hun hoogste bod een heerlijkheid wisten te verwerven en zelfs een adellijke titel.

Maar laten we eerst de levensloop van zijn broer Niklaas (de geportretteerde) verhalen: Niklaas was eerst actief als expediteur te Calais. De havenstad Calais was na lange tijd een Engelse kolonie geweest te zijn, in 1558 Frans geworden, maar in 1596 vanuit de Zuidelijke Nederlanden veroverd door de Spanjaarden. Bij de Vrede van Vervins in 1598 gaf Spanje Calais terug aan de Fransen. Voor de Zuidnederlandse kooplui was het de dichtsbijgelegen veilige haven en ook de meest bezochte, vooral dan in het eerste decennium van de zeventiende eeuw en in de eerste jaren na het Twaalfjarig Bestand [tussen de Noordelijke Nederlanden en Habsburgers, 1609-1621]. Meerdere Vlaamse Spanjehandelaars vestigden er zich periodiek als expediteurs.

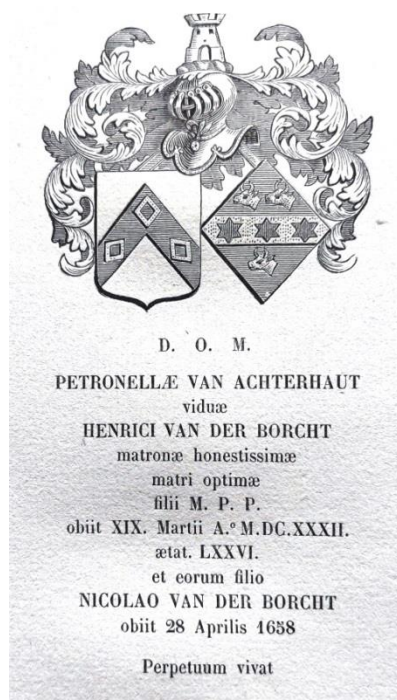
Nicolas vander Borcht, die zich tijdens het Bestand te Duinkerke ophield, verhuisde in de loop van 1621 naar Calais. In 1626 was hij echter actief te Lissabon tot zijn failliet aldaar in april 1631. Hij verzekerde toen aan zijn schuldeisers *dat niet van noy [nodig] is aen hem te vangen, soo wij begeeren dat hij hem selver sal gaen setten in 't gevangenhuis*. Uiteindelijk betaalde hij hen 25% van hun uitstaande schuld (van 32.000 cruzados).¹⁵ In 1632 was hij terug actief te Duinkerke¹⁶ en in de jaren 1640 was hij opnieuw een welvarend handelaar in zijde en tevens verzekeringsmakelaar. In 1656 werd hij 70 jaar oud genoemd

¹⁴ C. & P. TAMBORYN, *Geschiedenis van Elverdinghe voor, tijdens en na den grooten oorlog 1914-'18*, Brugge, 1929, p. 19 schrijven: '... Adriaan was schepen van Brugge'. Dat Adriaan van der Borcht ooit schepen van Brugge zou geweest blijkt nergens uit. Een Adriaan / Adrianus / Adrien van der Borcht / Burcht vindt men noch in de schepenlijsten stad Brugge (Brugge, Stadsarchief, bestand *Wetsvernieuwingen stadsmagistraat*) en evenmin in de gepubliceerde schepenlijsten van het Brugse Vrije (F. PRIEM, *Documents extraits du dépôt des archives de la Flandre-Occidentale à Bruges*, sér. 2, tome VIII, Brugge, 1851).

¹⁵ E. STOLS, *De Spaanse Brabanders of de handelsbetrekkingen der Zuidelijke Nederlanden met de Iberische wereld 1598 – 1648*, Brussel, Verhandelingen Kon. Vl. Academie, nr. 70, 1971, 2 vols., I, 240, 346 en 349; II, p. 10 en 186.

¹⁶ Zoals blijkt uit een notitie van L. Bisschops (Antwerpen, Stadsarchief, steekkaartjes) uit een schepenregister ('vol IV fol. 62 sub de Witte'): *Jo. Petronella van Achterhoudt, wed(uw)e Henrici van der Borcht, heeft corts naer de aflycheyt van haren man afgerekend met Niclaes V(an) d(er) Borcht, haeren zoon, van alle negocien, ... zoo te Duynkerken als elders, welck accord door haer is geratificeert op 29 april 1631 voor schep(en)en van Duynkerken sub. reg. ad causas. ... Henri de le Hove, getrouwt met jo(ffouw)e Cath(erin)a van der Borcht, hunne dochter. Zij heeft nog andere kinderen, niet vermeld. 9 maart 1632.*

(dus geboren ca. 1586).¹⁷ Nicolaas overleed op 28 april 1658 en werd begraven in het graf van zijn moeder in de Antwerpse St.-Joriskerk.¹⁸

Op die grafsteen is voor beide ouders een wapenschild afgebeeld en het wapen voor de vader is geheel hetzelfde als in de adelbrief van Adriaan uit 1633. Dit wapen is dus geen nieuw ontworpen wapen n.a.v. zijn adelsverheffing, want hij gebruikte er al een (en dus ook zijn broer Niklaas), komend van zijn vader.

Hendrik van der Borch en Petronella van Achterhaut hadden nog een dochter Catharina van der Borch, getrouwd met Hendrik de le Hove, een dochter Maria van der Borch, gehuwd met Jacob van Eelen en nog een andere dochter waarvan we de voornaam niet kennen maar die gehuwd was met Pieter de Thosse.¹⁹

De avonturen van Adriaan van der Borch in Spanje

We weten niet precies wanneer Adriaan geboren werd, van zijn broer Niklaas weten we dat hij geboren was te Antwerpen ca. 1586 (zie hoger). In Spanje was een David Baute, geboren te Antwerpen in 1588 een goede vriend en zakenpartner. We kunnen allicht veilig veronderstellen dat ook Adriaan in de 1580-er jaren werd geboren te Antwerpen.

Adriaan van der Borch was in 1615 actief te Malaga. In november 1616 was hij een van de vertegenwoordigers van Paul du Jon in Spanje. Paul du Jon dreef in de Antwerpse Keizerstraat in naam van zijn moeder, de weduwe van Jan du Jon vanuit het ouderlijk huis *den Schilt van Vranckrijk* een veelzijdige textielhandel op Spanje.²⁰ Ca. 1616-19 was Adriaan van der Borch actief te Sevilla maar in 1627 te Calais.

¹⁷ R. BAETENS, *De nazomer van Antwerpens welvaart. De diaspora en het handelshuis de Grootte tijdens de eerste helft der 17de eeuw*, 2 vols., Brussel, 1976, I, p. 122, II, p. 265.

¹⁸ N.N., *Verzameling Graf- en gedenkschriften van de provincie Antwerpen. Arrondissement Antwerpen. Tweede deel: Antwerpen – parochiekerken 1ste afdeling*, Antwerpen, 1863, p. 446: zerksteen in de St.-Joris kerk met in koperen letters het grafschrift.

¹⁹ Catharina x de le Hove: Stadsarchief Antwerpen, notitie van L. Bisschops (zie hoger); Maria x van Eelen: M. VAN DE CRUYSS, 'Van Maaseik naar Antwerpen en Duinkerke. De familie en het wapen van Jan van Eelen (ca. 1625-1695)', in: *Miscellanea Heraldica* II, Wijnegem, 2022, pp. 287-303, i.h.b. 293; N. x de Thosse: vermelding als getuige van zijn kant en als schoonbroer in het huwelijkscontract van Adriaan van der Borch, ook expliciet vernoemd als zwager van Adriaan van der Borch door David Baute in zijn levensverhaal neergeschreven in 1657 (uitgave, zie verder), p. 55 en 68).

²⁰ E. STOLS, *De Spaanse Brabanders ...*, I, p. 238.

Uit correspondentie vernemen we hier en daar een detail over zijn activiteiten. Bv., in een brief van 28 februari 1617 aan Paul du Jon meldde hij dat een aantal schilderijen die hij in Sevilla probeerde te slijten bij de kolonisten aan de andere kant van de oceaan maar niet verkocht geraakten, zijn verklaring ervoor was: *want in Indiën noch en verstaen de kunst niet*. In dezelfde brief bekleog hij zich ook over zogenaamde *vrijshutters*, dit waren particulieren die op hun frequente zeereizen als passagier er van profiteerden om een graantje mee te pikken in de internationale handel door zelf kleine hoeveelheden goederen aan te kopen in een ene haven en die te verkopen in een andere. Hij weet de lage prijzen in Sevilla in de verkoop van november 1611 aan het feit *dat hier zoo veul slechte cladders comen overgewayt, die om een miserie een stuk op maecken en geven 't om een stuck broots*.²¹

Over zijn Spaanse tijd vernemen we over Adriaan van der Borch ook nog een en ander uit een onverwachte hoek: nl. in het levensverhaal van een David Baute, ook een geboren Antwerpenaar (° mei 1588), overleden te Middelburg in 1657 en, dat deze aan het papier toevertrouwde kort voor zijn overlijden.²²

David Baute was als 16-jarige zoon van een Antwerps juwelenhandelaar in dienst gegaan bij een Middelburgs koopman die hem in 1609 n.a.v. het begin van het Twaalfjarig Bestand naar Spanje stuurde. Hij bleef er ook na afloop van het bestand maar raakte in de problemen: na een arrestatie op verdenking van smokkel van zilver, goud en juwelen en handel met de vijand (de Nederlandse rebellen) en tortuur slaagde hij er uiteindelijk toch in om met een schip vol verboden handelswaar naar Antwerpen te ontsnappen. Daarna vestigde hij zich in Middelburg, waar hij in 1630 trouwde. Hij bleef betrokken bij de handel, maar nu als financier en verzekeraar en als bewindvoerder van de Westindische Compagnie.

In zijn levensverhaal noemt Baute Adriaan van der Borch herhaaldelijk zijn vriend.²³ Dat er geen twijfel kan zijn dat het niet om een *andere* gelijknamige Adriaan van der Borch gaat, volgt uit het feit dat toen Adriaan van der Borch huwde te Ieper in 1629 in het huwelijkscontract (zie verder) de getuigen van zijn kant waren: zijn broer Niklaas van der Borch en zijn schoonbroer Pierre de Thosse. Ook Baute in zijn levensverhaal noemt Niklaas van der Borch en Pierre de Thosse, resp. de broer en de zwager van Adriaan van der Borch.²⁴

In zijn levensverhaal schrijft Baute natuurlijk vooral over zichzelf, Adriaan Van der Borch komt daarin vooral aan bod aan het eind van hun Spaans avontuur.

²¹ E. STOLS, *De Spaanse Brabanders ...*, I, pp. 167 en 275.

²² Uitgegeven: (ed. R. KUIPER) *D. Baute, Cort relaas sedert den jare 1609: de avonturen van een Zeeuws koopman in Spanje tijdens de Tachtigjarige Oorlog*, Hilversum: Verloren, 2000.

²³ (ed. R. KUIPER) *D. Baute, Cort relaas ...*, pp. 18, 35, 40

²⁴ (ed. R. KUIPER) *D. Baute, Cort relaas ...*, pp. 55, 68.

Toen Baute na zijn arrestatie op verdenking van smokkel en handel met de vijand (de Noordelijke Nederlanden) in de gevangenis gemarteld werd, betaalde Adriaan van der Borch op 19 maart 1624 de borg zodat hij na vier maand gevangenis van San Lúcar naar Sevilla kon vertrekken waar hij nog gedurende 10 maanden moest herstellen van zijn verwondingen.

In 1627 besloten Baute en van der Borch terug te keren naar de Zuidelijke Nederlanden. Zij kochten een klein zeilschip, een *tartaan*, bemand met 30 man met elk een musket. Ze wilden er ook een lucratieve onderneming van maken: want naast de gewone koopwaar (tabak) namen ze ook goud, zilver en juwelen mee, goederen die niet mochten uitgevoerd worden. De *tartaan* verliet Sevilla voor San Lúcar en zette op 16 juli zeil op de Atlantische Oceaan zonder problemen. Maar in Cascais in Portugal werden ze aangehouden op verdenking rovers of gevluchte bankroetiers te zijn. Ze werden gearresteerd, ook vanwege hun smokkelwaren en omdat Adriaan van der Borch een slaaf als knecht bij zich had (terwijl geen slaven mochten meegenomen worden). Tijdens hun gevangenschap schreven zij brieven naar hun relaties in Lissabon die hen kwamen bezoeken. Toen Niklaas van der Borch, Adriaans broer op de hoogte kwam verzocht hij de aartshertogen Albrecht en Isabella (landvoogdes van de Spaanse Nederlanden) ten gunste van hen beiden te interveniëren. Maar toen Niklaas zijn verzoekschrift indiende waren ze beiden al ontsnapt ... Baute was ditmaal vrijgekomen door omkoping.

Op hun terugtocht kregen ze met verschillende gevaren af te rekenen zoals kapers en Engelse en Nederlandse oorlogsschepen, maar ze wisten ze alle te ontwijken. In Calais aangekomen (7 september) werd hun koopwaar met winst verkocht. Niettegenstaande de doorstane gevaren besloten beiden hun *tartaan* geladen met nieuwe koopwaar nogmaals naar Sevilla te zenden, maar ze waren zo verstandig deze keer niet zelf mee te reizen. Het opzet slaagde andermaal en ze besloten om het schip binnendoor naar Antwerpen te doen varen via het recent gegraven kanaal van Oostende over Brugge naar Gent en zo naar Antwerpen. Hun schip was het eerste dat dit kanaal bevoer en ze werden langs de route dan ook enthousiast begroet. En nog een derde keer waagden ze hun geluk met de *tartaan*, ditmaal naar de Middellandse zee naar Oran op de Noord-Afrikaanse kust, dat toen onder Spaans gezag stond. Maar het schip werd nooit meer teruggezien, Baute hing ervan uit dat het werd gekaapt door de Turken.

Hierna besloten beiden hun buitenlandse avonturen te stoppen en zich te settelen: David Baute trok naar Middelburg en huwde er in 1630. Maar ze hielden contact: Adriaan van der Borch was op 2 januari 1647 zelfs nog peter bij de doop in de Oude Kerk van Bautes negende kind.²⁵

²⁵ (ed. R. KUIPER) *D. Baute, Cort relaas ...*, p. 72.

Huwelijk

Eenmaal terug in de Zuidelijke Nederlanden blijkt Adriaan van der Borcht zich ook gesetteld te hebben: hij huwde te Ieper St.-Maarten na contract van 19 september 1629 (met als getuigen van zijn kant: *sieur* Nicolays van der Borcht, zijn broer en *sieur* Pieter de Thosse, schoonbroer) met Elizabeth (of Isabella, wat dezelfde voornaam is) ADRIAENS, dochter van Franchois en Catharine van Thune (haar getuigen waren haar ouders, *sieur* Pieter van Lille, oom en mr. Jan de Rivel, lic. in de rechten en raadspensionaris van Ieper). Zij was gedoopt te Ieper, St.-Maarten op 5 juli 1612, dochter van Frans, vijf maal schepen van Ieper in de periode 1611 tot 1633. In het huwelijkscontract was gestipuleerd dat hij de poortერი van Ieper moest aanvaarden.²⁶ Zij huwden voor die poortერი op 23 oktober daarna.²⁷

Enkele maanden voor zijn huwelijk, op 14 mei 1629 had hij de heerlijkheid van Elverdinge in pand gekregen van de Spaanse koning. Zijn sociale opgang was nu definitief ingezet. Op 21 februari 1650 werd aan hem ook nog eens een titel van ridder verleend.²⁸

De heerlijkheid van Elverdinge

Adriaan vander Borcht liet in Elverdinge op de plaats waar het oude klooster stond een nieuw kasteel bouwen in Vlaamse Renaissancestijl. Het wordt omschreven in de staat van goed die in 1668 van hem en van zijn echtgenote opgemaakt werd na hun overlijden.²⁹

Die staat van goed vangt aan met de beschrijving van de heerlijkheid met haar rechten: hoge, middele en lagere justitie in criminele en civiele rechtspraak, creatie van een baljuw, luitenant, schepenen, keurheren, sergeanten en andere officieren voor de administratie, recht op confiscatie van het goed van bastaarden, geabandonneerde goederen, rechten en verhefgelden op achterlenen, jacht op alle soorten wild en vogels, visrecht en het houden van zwanen zoals de Majesteit voordien ook gehad had, jaarlijkse renten (een som

²⁶ Een eigentijdse kopie op perkament van dat huwelijkscontract vindt men in: kasteel van Laarne, *Archief van de heren van Laarne* (inventaris E. Balthau), nr. 224.

²⁷ Genealogische gegevens vindt men o.a. in de genealogie Adrianssen in: A. MERGHELYNCK, *Recueil de généalogies inédites de Flandre*, 2 vol., Brugge, 1877, dl. 1, pp. 1-2 (wel wordt daar gezegd dat Adriaan van der Borcht, geboren in Antwerpen een zoon zou zijn van "Charles, schepen van Brugge" (?), wat niet strookt met de gegevens uit zijn patentbrief van 1633). Zie ook B^N BONAERT, 'Les premiers Adriaenssen à Ypres', in: *L'intermédiaire des généalogistes*, nr. 199 (jan. 1979), pp. 60-62. Hij noemt haar in die bijdrage overleden "8-8-1660", allicht een tikfout voor 1666 (zoals op het grafschrift), in zijn bijdrage over de familie de Belver (zie verder) is het inderdaad verbeterd naar 1666.

²⁸ J. DE SEUR, *La Flandre Illustrée ...*, pp. 247 en 252. P. JANSSENS, *De evolutie van de Belgische adel sinds de late middeleeuwen*, Brussel, Gemeentekrediet, 1998, p. 405 (lijst der consulten): BORCHT, van der, Adrien (adelbrief op 2.03.1633) → AGS F.2436 (1632) en BORCHT, van der, Adrien (ridderbrief op 21.02.1650) → AGS F.2448 (1650).

²⁹ Laarne, kasteel, *Archief van de heren van Laarne* (inventaris E. Balthau), nr. 27, f° 2-2v.

van 68 lb. 2 sch. 4 den.). moutrente (37,5 hoet), haverrente (8 razieren) en het recht genaamd *ommewerpers* op 46,5 gemeten.

Daarna wordt het foncier beschreven waartoe naast het kasteel behoorden: een neerhof, een windmolen, een rosmolen, een warande en omliggende landen.

... consistierende bovendien de voorschr(even) heerliche de in een motte ommeringhelt met water, met eenighe appendantien van landen daer rontsomme ghelegghen, te weten het nederhof, een wijntmeulen, ende rosmeulen met de landen d(aer)mede gaende, de warande ende ander loopende landen uutbringhende tsamen van oude tijden hondert veertich ofte twee en veertich ghem(eten) landts ende daer naer bij nieuwe lantmate maer bevonden tot de groote van een hondert XXIX ghem(eten) IJ lijn(en) XIX r(oeden) daenaf den leggher hiernaer volghet:

Daarna wordt alle onroerend goed in detail beschreven (f° 2-II) in 41 items gelegen op een totale oppervlakte van 129 gemeten (iets minder dan 60 ha),. Dit gebeurde op basis van een opmeting gedaan op 31 december 1629 door landmeter Paeldijncq (f° II, IIv). Dit was dus gebeurd in het jaar waarin de verpandingsbrief was uitgereikt.

Vervolgens komen een 27 tal renten aan bod, ook volgens de legger ervan opgemaakt door dezelfde landmeter op dezelfde datum.

Op amper één bladzijde (f° 18r) wordt nog de heerlijkheid Woesten (buurdorp) beschreven en op de keerzijde de heerlijkheid van Spiers (in de parochie Nieuwkerke, kasselrij Belle).

Deze heerlijkheden en alle afhankelijkheden waren eerst door de Majesteit aan Adriaan van der Borcht verpand op 14 mei 1629 voor een som van 60.000 gulden *eens* (in één keer te betalen) en later verworven door koop voor 37.000 gulden *eens* bovenop de vorige som op 9 april 1643 (f° 19).³⁰

De staat van goed vervolgt daarna met de onroerende goederen geërfd door zijn echtgenote volgens haar deellot van 22 oktober 1640, deze waren gelegen in Oostduinkerke, Nieuwpoort, Ramskapelle, Elverdinge, Nieuwkerke, Vlamertinge en Westrozebeke. Samen hadden zij tijdens hun huwelijk nog aankopen gedaan in Elverdinge, Watou en Brielen en Handzame. Als weduwe had deze nog aankopen gedaan in Elverdinge en Beselare (f° 20 – 63). Daarna volgen de losrenten, samenvattingen en te volgen voorwaarden (f° 73-86) en de opsomming van de batelijke schulden (f° 86v – 101).

³⁰ C. & P. TAMBORYN, *Geschiedenis van Elverdinghe voor, tijdens en na den grooten oorlog 1914-'18*, Brugge, 1929 schrijven, p. 18: 9 april 1645, op f° 19 staat echter duidelijk 1643.

Bouwer van een nieuw kasteel te Elverdinge

In de staat van goed wordt in de eerste twee van de 41 items betreffende de heerlijkheid van Elverdinge een beschrijving van het kasteel gegeven:

Alvooren den wal daer het huijs op staet met den waterwal van noorden ende oosten ende tot vrijdom vande boomen op het kerckhof van Elverdynghe met de motte suijs d(aer)aen, den waterwal rontsomme garserie van westene ende suijsden, den boomgaert beosten de motte, ende de dreve benoorden tot het voorn(oemde) kerchhof. Aboutterende 't samen van westen tot haelf de Kimmelbeke, van noorden tot de brugge over de selve Kimmelbeke, ende jehens t' landt vande Bolle, den waterwal sonder aerde voort medeghemeten, voorts happende jehens het kerckhof aldaer ghemeten tot daer den meur ghestaen heeft van oosten de haghe met vrijdom af jehens de uudreve, ende van suijsden jehens tot het vrijdom vande haghe, ende jehens den waterpit, vande naervolghende hof(sted)e daer Jooris Morey woont, ende happende tot het vrijdom vande haghe, jehens den hof ende uudreve die vande hofstede westwaert naer de warande loopt groot

V ghem(eten) IJ lijn(en) LXVJ r(oeden).

Danof beede de motten mette waterwallen rontso(mm)e, ende de dreve vande poorte naer de uudreve vande hofstede tusschen het kerckhof ende den voorn(oemde) boomgaert es groot IIIJ lijn(en) IIIJXXX roeden.

m(emori)e

Het kasteel van Elverdinge van Adriaan vander Borcht
(SANDERUS, *Flandria Illustrata*, 1641-44)

(Het bijschrift linksboven luidt: *Praetorium D.(ominus) Adriani vander Burcht Toparchi de ELVERDINGE in Cast(ellaniae) Furnensi.*)

Zoals hoger al vermeld omschreef Sanderus hetzelfde als: ... *tegen over de kerk naby zeer vermaakelyke weiden en beplantingen van boomen, en achter het oude*

paleis een zeer fraai huis opgerecht heeft. Men ziet hier nog de overblyfzelen van een oud kasteel, 't welk met eene gracht en met water omringt is, en nog hedendaags s'Prinsen-Hof genaamt word. Zijn beschrijving ziet zich vertaald in de gravure in zijn Flandria Illustrata van 1641-1644:

Gezien het schip van een kerk naar het oosten wijst is dit dus een zicht vanuit het zuiden (of zuid-zuidwesten). Op de voorgrond ziet met nog de motte waarop het oude kasteel had gestaan en ten noordoosten ervan het nieuw gebouwde kasteel, met brug, toegangspoort en dreef. De gravure moet gemaakt zijn vanuit de boomgaard, die zelf (op één boom rechts na) niet te zien is.

Overlijden en begrafenis

Adriaan van der Borch overleed te Ieper St.-Maarten op 22 april 1652. Zij overleed op 8 augustus 1666. Op 30 april 1668 werd een uitgebreide staat van goed voor beide overledenen opgemaakt ten behoeve van hun drie kinderen.³¹

Beiden werden begraven in de kerk van Elverdinge waar men voor het O.L. Vrouwaltaar nog in de vloer een grafsteen in wit marmar ziet van 249 H x 130 B cm, met hun familiewapens in ovale schilden onder een helm met dekkleden en helmteken en met volgend opschrift:

D. O. M.
 ICY GYSENT
 MESSIRE ADRIEN VANDER BORCHT
 CHEV.(ALIER), SEIGNEUR D'ELVERDINGHE, WOESTEN, SPIERS ETC.
 DÉCÉDÉ LE 22 AVRIL 1652
 ET
 DAME ISABELLE ADRIAENSEN SON ESPOUSE
 DÉCÉDÉE LE 8 AOUT 1666
 QUI ONT FONDEZ DANS CETTE EGLISE
 UNE CHAPELLE DE QUATRE MESSES PAR SEMAINE
 ET DÉLAISSEZ LES TROIS ENFANTS SUIVANS
 FRANCOIS VANDER BORCHT
 ESCUIER SEIGNEUR D'ELVERDINGHE

³¹ Laarne, kasteel, *Archief van de heren van Laarne* (inventaris E. Balthau), nr. 27, f° 2-2v. Nr. 26 is een uittreksel eruit.

DÉCÉDÉ LE 12 JANVIER 1691
 DAME MARIE ISABELLE VANDER BORCHT
 DAME D'ELVERDINGHE, WOESTEN ETC.
 ESPOUSE DE JACQUES BELVER
 ESCUIER, SEIGNEUR DE RAMSHOVE ETC.
 DÉCÉDÉE LE 20 SEPTEMBRE 1708.
 ET DAM.(OISEL)LE ISABELLE VANDER BORCHT
 DAME D'ELVERDINGHE ET DE SPIERS
 DÉCÉDÉE LE 26 AVRIL 1715
 LAQUELLE A FONDEZ DANS CETTE ÉGLISE
 UN SALUT TOUS LES JEUDIS
 ET FAIT PLUSIEURS AUTRES FONDATIONS
 ET DONATIONS PIEUSES
 PRIEZ DIEU POUR REPOS DE LEURS ÂMES

De steen zelf moet dateren van na 1715 gezien dit het meest recent vermelde jaartal is. De tekst lijkt ook in één keer gehouwen en niet een initiële tekst met latere aanvullingen. Deze steen vervangt dus mogelijk een eerdere steen.

Kinderen

Adriaan van der Borch en Isabella Adriaensen hadden de volgende kinderen:

1. **Maria Isabella van der Borch**, geboren te Ieper St.-Maarten op 5 november 1637. Zij huwde (na toelating van 3 mei door de pastoor van Ieper St.-Niklaas) in de kapel van het klooster van de Grauwe Zusters (Ieper, Elverdingestraat) op 22 mei 1667 met Jacob DE BELVER, heer van Ramshove (getuige: Jan Baptist Zannekin). Dit huwelijk werd ook geregistreerd door de pastoor van Elverdinge (die haar als tweede voornaam evenwel als Theresia i.p.v. Isabella noteerde).³²

Na het overlijden zonder nakomelingen in 1691 van haar enige broer volgde zij als zijn oudste zuster hem op als vrouw van Elverdinge. Op 30 maart 1693 werd ze 'vrouw van Woesten, Elverdinge enz ...' genoemd toen ze aan haar schoonzoon Jan Ferdinand van Lichtervelde (echtgenoot van haar oudste dochter) een volmacht gaf om in haar naam op te treden bij de verdeling van de goederen van haar broer Frans van der Borch tussen haar en haar zuster Isabella, 'vrouw van Spiere en Elverdinge'.³³

In een staat van de heerlijkheden van de Acht parochies van 1697 lezen we over Woesten: *La paroisse et seigneurie de Woesten appartenant à madame la douiriere du sieur Belver escuier, consiste en haute, moyenne et*

³² Huwelijksregister Elverdinge: A° 1667, 22a die Majj in Sacello Grisearum Sororum obtenta antea permissione R. D. pastoris Sti Nicolai Ypris de mandato R(everen)di D(omine) officialis benedixi matrimonium 3a Majj de facto contractum in Elverdijn ante d(omicel)lum Jacobum de Belver et Dom(icel)lam Mariam Theresiam vander Borcht ...s ..dibus en presentia D(omicel)li Jo(ann)es Bapt(ist) Sanneken et D.. eius Fommoli (?)

³³ ERIC BALTHAU, Voorlopige inventaris van het archief van de heren van Laarne, bewaard in het kasteel van Laarne, nr. 24. Zij werd ook vrouw van Elverdinge genoemd toen ze meter was bij de doop te Ieper in 1692 van een Elisabeth Clementia van der Beke: *Tablettes des Flandres*, T. IX, p. 106.

*basse justice, relevant de la chambre légale de Flandres, laquelle seigneurie n'at aucun fonchier, rentes seigneuriales ny arriere fiefs.*³⁴

Zij overleed op 20 september 1708 in het klooster van de Zusters Penitenten te Poperinge³⁵ en werd begraven op de 23ste daarna in de kerk van Elverdinge in het graf van haar ouders.³⁶ In de begraafakte en ook in het grafschrift van haar ouders wordt ze ‘vrouw van Elverdinge, Woesten enz...’ genoemd en zo ook in haar staat van goed (afgesloten 30 april 1709).³⁷

2. **Frans van der Borch**, geboren ca. 1641. Als enige zoon volgde hij zijn vader na diens overlijden in 1652 op als heer van Elverdinge (en allicht ook Woesten en Spiere). Hij overleed schielijk en werd begraven te Elverdinge op 12 januari 1691, 50 jaar oud, ongehuwd.³⁸ Hij werd vermeld als heer van Elverdinge in zijn begraafakte en ook in het grafschrift van zijn ouders in de kerk van Elverdinge.³⁹ Na zijn overlijden zonder nakomelingen werd zijn oudste zuster Maria Isabella vrouw van Elverdinge en Woesten.
3. **Isabella van der Borch**, in het grafschrift van haar ouders wordt zij vermeld als vrouw van Elverdinge en Spiers. Zij lijkt met haar oudere zuster Maria Isabelle, weduwe van Jacob de Belver, gezamenlijk Elverdinge in bezit te hebben gehad.⁴⁰ Zij werd vrouw van (geheel) Elverdinge na het overlijden in 1708 van Maria Isabella. Omdat Maria Isabellas echtgenoot Jacob de Belver al overleden was in 1685 en dus voor dat zijn weduwe in 1691 feodaal erfgename was van haar broer,

³⁴ L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutumes ... Furnes ...*, I, p. 274.

³⁵ RAK, Fonds d'Ennetières, annex de Laubespain, nr. 157 is haar staat van goed afgesloten te Ieper op 30 april 1709; nr. 160 (schenking onder levenden tussen Maria Isabella van der Burgh en jonkvrouw Maria Katerina Peullemule van 1691).

³⁶ Begraafregister Elverdinge: *Domina Maria vander Borcht, vidua nobilis domini J. Belver, domina temporalis de Elverdijnghe et Woesten, obiit vigesima septembris anno millesimi septingentesimi octavi in conventu Sororum Ph..tre..um Poperinge et hic sepulta est vigesima tertia sequenti. A. vander Moere Pastor.*

³⁷ Haar staat van goed vindt men in het archief van het kasteel van Laarne, zie: ERIC BALTHAU, *Voorlopige inventaris van het archief van de heren van Laarne, bewaard in het kasteel van Laarne*, resp. nr. 23.

³⁸ Begraafregister Elverdinge: *1691 Anno Domini millesimi sexcentesimo nonagesimi primi die duodecima subitanna et improvisa morte, obiit nobilis dominus Franciscus vander Borcht, toparcha huius parochie, celebs, etatis quinquaginta annos*

³⁹ We vinden een François van der Borcht die op 28 oktober 1693 om een adelbrief had verzocht maar waaraan geen gevolg werd gegeven (P. JANSSENS, *De evolutie van de Belgische adel ...*, p. 405 (lijst der consulten): BORCHT, van der, François (adelbrief op 28.10.1693) → AGS F.2490 (1693)). Maar dit is wellicht toch een ander persoon: gezien vader Adriaan al in 1633 geädeld én in 1650 geridderd was, waren zijn kinderen waaronder Frans ook al van adel. Het wapen uit 1693 is ook anders: (op een onbenoemde achtergrond:) *drie maliën van keel (2 in het hoofd, 1 in de punt)*, zie: L. DUERLOO & P. JANSSENS, *Wapenboek van de Belgische adel ...*, deze was een inwoner van Antwerpen (misschien een verre verwant van Adriaan?).

⁴⁰ L. GILLIODTS-VAN SEVEREN, *Coutumes ... Furnes ...*, I, p. 280: verslag van een vergadering gehouden te Ieper op 4 en 5 januari 1702 van de feodale bezitters van heerlijkheden van de Acht Parochies.

ging Elverdinge in eerste instantie niet over op Maria Isabellas kinderen maar van haar wel op haar enige jongere zuster Isabella.

Isabella overleed te Ieper op 26 april 1715 en werd begraven te Elverdinge in de kerk in het graf van haar ouders.⁴¹ Zij wordt vermeld in haar begraafakte en in het opschrift op de grafsteen van haar ouders als ‘vrouw van Elverdinge en Spiers’. In het grafschrift in de kerk van Elverdinge wordt ze ook nog vernoemd als stichteres in die kerk van verschillende jaargetijden en godvruchtige giften.

Zij overleed allicht ongehuwd of toch zonder nakomelingen, want na haar dood gingen de heerlijkheden van Elverdinge en Woesten alsnog over op kinderen de Belver van haar zuster Maria Isabella: Elverdinge op de oudste dochter Maria Catharine Francisca de Belver en Woesten op de enige zoon Jacob Frans de Belver.

⁴¹ Begraafregister Elverdinge: *Anno domini millesimo septingentesimo decimo quinta die vigesima sexta aprilis obiit Ipris nobilis domina Isabella vander Borcht domina temporalis de Elverdynghe et Spiers et hic sepulta in communi sepulchro parentum vigesima octava Aprilis cuius exequie sollemnites hic celebrate sunt die sequenti. A. vander Moere, pastor.*